

Yttrande angående *En översyn av kontrollorganisation och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företag (SOU 2025:64)*

Handläggare: Linn Nilsson, Miljöchef, Västmanland Dalarna miljö- och byggförvaltning, Fagersta kommun

Sammanfattning

Landsbygds-och infrastrukturdepartementet har remitterat betänkandet *En översyn av kontrollorganisation och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företag* till Fagersta kommun. Kommunen har fått möjlighet att yttra sig.

Kommunstyrelsens arbetsutskott i Fagersta kommun beslutade att Västmanland Dalarna miljö- och byggförvaltning (V-Dala) ombeds ta ställning till om de vill yttra sig över remissen och i så fall svara direkt till Landsbygds-och infrastrukturdepartementet, med kopia för kännedom till kommunstyrelsen. Förvaltningen har valt att yttra sig över remissen enligt remissvar nedan.

Yttrande

I remissen framgår att utredarna ser flera fördelar, och även förespråkar, en omorganisation av livsmedelskontrollen till Livsmedelsverket. V-Dala instämmer i flera av utredningens slutsatser, som att det behövs förenklingar av gällande regelverk samt fördelar kring att förenkla för företagen i kontakten med myndigheter. Det framgår i utredningen att en större personalstyrka med en mer samlad kompetens borde ge förutsättningar för en högre och jämnare kvalitet i arbetet. För små kommuner som av resursbrist inte kan prioritera livsmedelskontrollerna kan en centralisering förstås vara välkommen.

V-Dala anser dock att det vore olyckligt att mista kontakten med de lokala livsmedelsföretag som finns i kommunen. Som tillsynsmyndighet inom kommunen har vi nära kontakt med företagarna och för en löpande dialog kring regelverk och företagens förutsättningar. Att centralisera kontrollerna till Livsmedelsverket gör att den lokala förankringen minskar, vilket kan leda till ett lägre förtroende för myndigheten från företagarna.

I Fagersta kommuns fall finns en gemensam miljö- och byggnadsnämnd, där även livsmedelskontrollen ingår, tillsammans med Norbergs kommun och Avesta kommun. Det är ett exempel på kommuner som har valt att samverka för att hitta effektivare arbetssätt. Det har lett till att V-Dala kan ha tre livsmedelsinspektörer anställda på heltid som utför planerade kontroller i alla tre kommunerna i enlighet med upprättad kontrollplan. Inspektörerna hinner utföra planerad kontroll, följa upp avvikelser, ha nära dialog med företagarna samt hantera inkommande händelser. Utifrån det vill V-Dala lyfta fram vår samverkan som ett bra exempel på alternativ till en centralisering av livsmedelskontrollen till Livsmedelsverket. Om fler mindre kommuner istället uppmuntras att samverka över kommungränserna och som i vårt fall; över både kommun- och länsgränser skulle den lokala närvaron kunna förbli stor och företagen få bättre förutsättningar.

V-Dala ser också med oro kring hur kompetensförsörjningen ska säkras till Livsmedelverket. I dagsläget bor många livsmedelsinspektörer på orten där de arbetar eller pendlar kortare sträckor.

Att flytta kontoret till t.ex. Västerås, som i Fagerstas fall, kommer inte att locka med sig de inspektörer som i dagsläget arbetar med livsmedelskontroll i Fagersta kommun. Då sker ett stort tapp i lokalkännedom och kontakten med företagen. V-Dala vill därför understryka vikten av att lokal närvaro prioriteras i kommande diskussioner.

Livsmedelsinspektörerna på kommunerna sitter på en stor kompetens inom bland annat mikrobiologi, hygien och dricksvatten. I tider där krisberedskap i kommunerna lyfts fram som mycket prioriterat är den kompetensen en viktig resurs för kommunerna i samband med större kriser och som stöd att förbereda kommunerna i sin krisberedskap.

Utredningen konstaterar vidare att de företag som har haft kommunerna som kontrollmyndighet sannolikt kommer att få en högre timtaxa eftersom de kommunala timtaxorna ligger på en lägre nivå än Livsmedelsverkets taxa. Själva kostnaden för kontrollerna är i dagsläget en tung kostnad för verksamheterna och det kan inte anses gynnande för företagen att denna börda ökar ytterligare efter en eventuell centralisering.

Utredningen pekar även på betydelsen för företagets utveckling att det finns lättillgänglig information om regler, att handläggningstider förkortas och att myndigheters bemötande och service är företagsanpassat. Detta är något som V-Dala redan i dagsläget arbetar med och utifrån näringslivsranking och NKI-undersökning ser vi ut att lyckas bra med arbetet kring bemötande och service.

Att centralisera kontrollen avseende foder samt ABP till Jordbruksverket ser V-Dala som något positivt, framför allt för att det idag råder osäkerhet kring gällande lagstiftning. En centralisering av kontroll av foder och ABP skulle kunna ge en ökad likvärdighet och effektivitet.

Vidare ser V-Dala fördelar med en översyn kring uppgiftsskyldighet mellan kontrollmyndigheter samt nya bestämmelser och regler. Gemensamma digitala tjänster och anläggningsregister är önskvärt och är positiva förändringar som Livsmedelsverket är välkomna att driva även om ansvaret för kontrollerna stannar i kommunal regi. Det finns också vinster i att ta ett omtag kring nuvarande vägledning av gällande regelverk. Därför instämmer V-Dala i utredningens slutsats att det behövs en systematisk och strukturerad översyn av befintliga regler.

Förslaget om att ändra så offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet avseende dricksvattenanläggningar bör finansieras med allmänna medel välkomnas av V-Dala. Att dessutom sänka avgiften för mindre verksamheter som kan anses bidra till svensk livsmedelsproduktion (mathantverkare, gårdsmejerier, styckningsanläggningar eller andra livsmedelsföretag) ser V-Dala som något positivt.

Slutligen vill V-Dala återigen lyfta fram vår samverkan som ett gott exempel där företagarna får råd, stöd och gott bemötande från inspektörer som kan deras verksamheter och förstår de utmaningar som finns.

Petter Isacson
Förvaltningschef
Västmanland Dalarna miljö och byggförvaltning